

'Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DIHAA) kapsamında desteklenmektedir

II.FAZ ÖRGÜTLENME VE SAVUNUCULUK ATÖLYE ÇALIŞMALARI KİTİ

ENGELLİ KADINLARA HAK TEMELLİ AKTİF DESTEK PROJESİ

Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DİHAA) tarafından desteklenen AKDAM (Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınma evi Derneği) ortaklığıyla Engelli Kadın Derneği olarak yürütölen

“Ayrımcılık: Engelli Kadınlara Hak Temelli Aktif Destek Projesi”
kapsamında hazırlanmıştır.

II.FAZ

ÖRGÜTLENME VE SAVUNUCULUK

ATÖLYE ÇALIŞMALARI KİTİ

Hazırlayan/ Derleyen
Sevna Somuncuođlu

Katkı Sunanlar
Arzu Şenyurt Akdađ
Gizem Tanay Aksaç
Mine Egbatan
Nurcihan Temur Şimşekcan
Özlem Kara

Ön ve arka kapak tasarım
Tufan ŞİMŞEKCAN, Atom Film

“Bu doküman ‘Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DİHAA)’ nın mali katkısı ile hazırlanmıştır. İçeriğe dair sorumluluk bütünüyle Engelli Kadın Derneği’ne aittir ve bu içerik hiçbir şekilde AB Delegasyonunun görüş ve tutumunu yansıtmaz.”

ÖRGÜTLENME VE SAVUNUCULUK

ATÖLYE ÇALIŞMALARI KİTİ

1.GÜN ÖRGÜTLENME

OTURUM 1: Açılış ve katılımcılarla ilk çalışma ardından geçen süreci değerlendirme

Süre: 30 dakika

OTURUM 2: Engelli Kadın Derneği Filminin izlenmesi / ENGKAD Süreci

Süre: 60 dakika

Kolaylaştırıcı İçin Not:

Engelli Kadın Derneği Nasıl Doğdu?

Engelli Kadın Derneği'nin oluşma süreci (2011-2016)

Engelli Kadın Derneği, BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde engelli kadınlara yapılan vurgudan hareketle engelli kadınların sorunları üzerine, birlikte düşünüp, çözüm üreterek harekete geçmek amacıyla kurulmuştur.

2009 yılından 2011 yılına kadar, katılımcılarının sayısı değişse de her ay, gerçekleştirilen toplantılarda, engelli kadının farklı alanlardaki sorunları ve çözümleri ele alınmıştır. İnisiyatif olarak devam eden bu zaman süresince, örgütlenme süreci başlamış, Ankara Kadın Dayanışma Vakfı'nın yürüttüğü Kadın Örgütlerinin Engelli Kadınlarla ilgili Farkındalıklarının Geliştirilmesi Projesine destek verilmiştir. Bu güne kadar engelli kadınlar, yaşanan zorlukların yalnızca engelli olmaktan kaynaklandığını düşünmekteydiler. Kadın olmak ikinci bir kimlik niteliği taşımaktaydı. Engelli kadınların yaşamakta oldukları çoklu ayrımcılığın görünürlüğünün sağlanması amacı örgütlenme sürecinde etkili olmuştur. Daha etkili bir savunuculuk yürütebilmek ve Türkiye'de bir engelli kadın örgütlenmesini meydana getirmek amacıyla dernekleşme, bir ihtiyaç olarak gerekli görülmüş, bu birliktelik, 2011 yılında, yatay ilişkilenemeyi benimseyen Engelli Kadın Derneği'ne dönüşmüştür.

2012 yılında, Sabancı Vakfı'nın desteğiyle Engelli Kadınların Hak Temelli Mücadele Adımları Projesi, önce Ankara, Samsun ve İzmir kentlerinde, devam eden 2013-2014 yıllarında ise, gerek engelli kadınların yerelde bir araya gelmelerini kolaylaştırmak ve gerekse de, engelli kadınlarla diğer kadın örgütleri arasında bir dayanışma oluşturarak engelli kadın birlikteliğini yaygınlaştırabilmek amacıyla, Trabzon, Bursa ve Gaziantep kentlerinde ve son yılında ise, Mersin ve Çanakkale kentlerinde gerçekleştirilerek engelli kadınların örgütlenme süreçleri kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. Toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve şiddet konularında atölye çalışmalarının da yapıldığı bu projeler ile engelli kadın örgütlenmesi konuşulur ve tartışılır

hale gelmiştir. Farklı engel gruplarındaki kadınlarla bir araya gelme, engelli kadınların da farklı engelli gruplarındaki kadınlara ilişkin farkındalığını arttırmıştır. Sözü edilen projeler kapsamında; engelli kadın alanında politikalar üreten kadınlarla kadın örgütlerinin bir araya gelmeleri sağlanmıştır. Toplumsal cinsiyet ve engellilik alanında, kadın örgütleri ile engelli kadınların işbirliği olanaklarını geliştirilmesi amacıyla çalışılmıştır. Bu süreçte, çalışma yürütülen kentlerde karma engelli örgütlerinde sorun yaşayan pek çok engelli kadın, engelli kadın derneğinin üyesi olmuştur. Böylelikle, Engelli Kadın Örgütlenmesinin yereldeki çalışmaları bir taraftan engelli kadınları güçlendirirken diğer taraftan da Engelli Kadın örgütlenmesinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Engelli Kadın Derneği, bir yandan engelli kadınlarla etkinlikler yürütmeyi sürdürürken diğer yandan da kadın örgütleriyle iletişimini güçlendirmeye ve deneyim paylaşarak birlikte üretmeye gayret etmektedir. Bu iki kadın grubu, ilk kez Engelli Kadın Çalışma Kampı'nda bir araya gelmiştir. Antalya'da düzenlenen bu kampta, Türkiye'de engelli kadın örgütlenmesi, mevcut durum ve örgütlenmenin önemine dikkat çekilmiştir. Kadın örgütlenmesi ile ilişkilendirme durumu ve kamu politikalarını etki edebilme alanları tartışmaya açılmıştır. Kampın bir çıktısı olarak; engelli kadın örgütlenmesinin sorunlarının tartışmaya açılması sonucu, kadın örgütleri ve ağları ile dayanışma ve işbirliği gelişmiş, engelli kadın örgütlenmesinin görünürlüğü artmıştır. Engelli kadın örgütlenmesinin yereldeki çalışmaları, bir yandan engelli kadınları güçlendirirken diğer yandan da engelli kadının örgütlenmesinin gelişimine katkı sağlamıştır. Buradan hareketle daha örgütlü bir mücadele verebilmek isteğiyle yol haritası hazırlanması kararı alınmıştır. Kamp sonrasında Engelli Kadın Derneği Yol Haritası Çalışma grubu, 06 Haziran 2014 tarihinde Engelli Kadın Derneği yol haritası ve eylem planını hazır duruma getirmiştir.

OTURUM 3: Hak Temelli Yaklaşım ve Örgütlenme

Süre: 60 dakika

Amaç: Katılımcıların hak temelli yaklaşım konusundaki farkındalıklarını ortaya çıkarmak. Aynı zamanda engelli kadın örgütlenmesine olan ihtiyacın görünür duruma gelmesini sağlayarak, katılımcıların, hak temelli yaklaşım ve örgütlenme konularında farkındalıklarının oluşması-güçlenmesine katkı sağlamak

Yönerge: Katılımcılar 5-6 kişiden oluşan gruplara ayrılır ve her gruptan aşağıdaki soruları tartışarak cevap bulması istenir.

1. Hak temelli yaklaşım nedir? Dernek ya da inisiyatif kurma süreçlerinde, hak temelli yaklaşımla çalışmak gruba nasıl bir katkı sağlar?

2. Engelli kadınların bir araya gelmeleri ve örgütlenmeleri bir ihtiyaç mı? Eğer ihtiyaçsa neden ihtiyaç var? Örgütlenmenin size ne tür katkıları olacağını düşünüyorsunuz?

Süre sonunda, gruplardan gelen geri bildirimler büyük grupla birlikte tartışılır. Tartışma çıktıları not alınır. Egzersiz ardından, hak temelli yaklaşım ve örgütlenme nedir? sorularına cevap veren sunuma geçilir.

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

Örgütlenme, ortak bir amacın gerçekleştirilebilmesi için bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları yapıdır. Geçmişten günümüze toplumsal ve siyasal gelişmelere göre örgütlerde zaman içerisinde çeşitli değişimler gösterse de insanlar ortak amaçlar etrafında sürekli bir arada olmayı yeğlemişlerdir. Bu doğrultuda sendikalar, dernekler, siyasi partiler, vakıflar, kooperatifler, inisiyatifler ve sivil ağlar başlıca örgütlenme biçimleri olarak sayılabilir. Burada en önemli unsur örgüt üyeleri arasında öncelikle amacın ne olduğu konusunda ortak bir bilinç oluşmalıdır.

Başka bir anlatımla örgüt, birleşme ve dayanışmanın eyleme dönüşüdür. Toplumun belirli bir kesiminin, saptanmış amaçlar doğrultusunda güç birliği yapmasıdır. İnsan hakları hukukunun gelişmesi ile hak temelli örgütlenmeler daha bir önem kazanmış: toplumun dezavantajlı grupları örgütlü mücadelenin gücüne gittikçe daha çok inanmışlardır. Bu gruplar arasında yer alan engelli kadınlar ise gerek engelli olmaktan gerekse de kadın olmaktan kaynaklı daha çok ötekileştirilmektedir. Bu bireyler engelliliğin yanı sıra kadın olmanın getirdiği ayrımcı tutumların ve kalıp yargıların sürekli baskısı altındadır.

Toplumsal cinsiyet dayatmaları sonucu doğan cinsiyet eşitsizliği engelli bir kadında daha ağır bir etki yaratmaktadır. Örneğin engelli kız çocukları çoğunlukla eve kapatılmakta, eğitim çağına geldiğinde ya hiç eğitim alamamakta ya da asgari bir seviyede sözgelimi sadece ilköğreniminin ardından tekrar kapatıldığı eve geri dönmektedir. Bu halde engelli kadın çifte dezavantajlı durumu ile kimi zaman tek başına, zaman zaman da ailesinin el yordamı ile aldığı tedbirlerle baş etmeye çalışmaktadır. Engelli kadınların temel hak ve özgürlükleri çoğu zaman ihlal edilmektedir. Özellikle zihinsel engelli kadınların başta yaşam hakkı olmak üzere işkence ve zalimane davranışlara maruz bırakılmama hakkı olmak üzere eğitim, istihdam, sağlık gibi en temel haklardan yeterince yararlanamamaktadırlar. Engelli kadınların hem ev içinde hem de ev dışında şiddete uğramaya, yaralanmaya veya sömürüye, ihmale, kötü muameleye veya istismara maruz kalma riski daha fazladır. Öte yandan engelli kadınlar hayatlarını etkileyen kararlara katılmaktan çok sık dışlanmaktadırlar. Karar alma sürecindeki yoklukları, topluma tam katılımlarının önündeki engelleri pekiştirir. Engelli kadınların siyasal ve toplumsal yaşama katılımları dâhil, karar almaya katılma hakkından yararlanmaları diğer insan haklarından yararlanmalarıyla karşılıklı ilişki içindedir.

Türkiye’de engellilik alanındaki sivil toplum çalışmaları 1950’lerde başlamıştır. Engelli örgütlerinin hak temelli bir yaklaşımdan çok sakatlığın ve onun getirdiği gereksinimlerin karşılanmasını sözgelimi tekerlekli sandalye–beyaz baston temini gibi konulara öncelik verdikleri gözlenmiştir. Süreç içerisinde örgütler engellilerin eğitim ve istihdam gibi alanlardaki sorunlarına dair çalışmalar yürütmeye başlamışlardır.

İhtiyaç-yardım-hizmet sunma faaliyetini temel alan örgütlerde engelli bireyler mağdurlaştırılmakta ve nesneleştirilmekte, sorunların bireysel olduğu vurgusu yapılmakta ve engelli bireylerin yaşadıkları sorunların temellerine inilememektedir. Engelliler ile ilgili hala

günümüzde de terk edilmemiş genelde yardım temelli bir anlayış karşısında gittikçe yükselen hak temelli bir yaklaşımın gelişmekte olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Engelli hakları konusunda ülkemizde ve dünyada son yıllarda insan hakları temelli bir bakışla engellilik meselesi ele alınmaya başlanmıştır. Hak temelli yaklaşımda bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Örgütlenmede hak temelli yaklaşım engelli bireylerin yaşadıkları sorunların kaynağının temel insan hakları norm ve standartlarının hayata geçirilmesindeki eksiklikten kaynaklandığını savunur. İnsan hakları kişi veya grupların insan onurunu ve özgürlüğünü zedeleyecek her türlü eyleme ve uygulamaya karşı ortaya çıkmış olan evrensel yasal garantilerdir. İnsan hakları eşitlik ve özgürlük taleplerine dayanır. Dolayısıyla bu haklar vazgeçilemez (geri alınamaz ya da devredilemez), bölünemez (sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal hakların her biri önemlidir) ve birbiriyle ilişkilidir (bir hakkın kullanılması diğer hakkın kullanımıyla ilişkili olabilir.)

13 Aralık 2006 tarihinde BM Genel Kurulunca kabul edilen Engellilerin Haklarına İlişkin BM Sözleşmesi'nde "Bütün insan haklarının evrenselliği, bölünemezliği ve karşılıklı olarak bağımlı ve birbirleri ile bağlantılı oldukları gerçeğini ve engelli kişilerin bu haklardan herhangi bir ayrımcılık olmadan yararlanmalarının teminat altına alınması gerektiği" vurgulanmıştır. Hak temelli yaklaşımın dört önemli özelliği vardır:

- Katılımcılık ve Güçlenme: Hak temelli yaklaşım engelli bireyleri hakları olan ve bunları talep eden özneler olarak kabul eder. Engelli bireylerin kendi yaşamlarını etkileyen bütün kararlara katılması ve haklarını talep edebilir olması hak temelli yaklaşımda esastır. Bu yönüyle hak temelli yaklaşım engelli bireylerin haklarını talep etme ve kullanma yönünde güçlenmesine öncelik verir.
- Yapısal sorunlara odaklanma: Engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımını kısıtlayan, temel haklardan eşit şekilde yararlanabilmelerinin önündeki engellerin neler olduğuna odaklanmak önemlidir.
- Eşitlik ve ayrımcılığa maruz kalmama: Hak temelli yaklaşım eşitlik ilkesine dayanır. Herkesin temel haklardan eşit ve ayrımcılığa maruz kalmadan yararlanabilmesi önemlidir. Bu durumu engelleyen sebeplerin ise ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Hesapverilebilirlik: İnsan haklarının hayata geçirilmesi herkes için bir sorumluluk olarak ortaya konur. Ancak özellikle devletlerin insan hakları belgelerine imza atarak verdiği taahhütleri yerine getirmeleri sorumluluğu vardır.

Türkiye'deki engelli nüfusu içindeki oranı hiç de azımsanamayacak yüzdelerle ifade edilen engelli kadınların, hem engelli hem de kadın olmaktan kaynaklanan çifte dezavantaja dayalı sorunları ise, neredeyse hiç konuşulmamıştır. Engelli kadınlar gerek engelli örgütlerinde gerekse de kadın örgütlerinde kendini yeterince ifade edememektedir. Engelli örgütlerinde kadınlar genelde sadece üye olmakta, yönetim kadrolarında yer alma oranı engelli erkeklerle kıyaslanamayacak kadar düşük düzeydedir. Bu örgütlerde yer alabilen kadınlar karar alma mekanizmalarında genelde yer alamamaktadır. Engelli örgütlerine engelli kadınların, örgütün kadın kolları ya da komisyonunu oluşturmaları ve kermes vb. gibi toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirici etkinlikleri yürütmeleri beklenmiştir. Oysa engelli kadınlar da engelli erkekler gibi örgütlerinin karar alma mekanizmalarında yer alabilecek ve alanda hak mücadelesi

verebilecek niteliklere sahiptir. Engelli kadınlar ile ilgili olarak son yıllarda çalışmaların yeni yeni başladığı görülmektedir. Kadın örgütlerinde birkaç yıl öncesine kadar, engelli kadınların bir kadın grubu olarak varlığı anımsanmamıştır.

Son yıllarda hem engelli hem de kadın olmak üzerine çalışmalar gittikçe yoğunlaşarak sürdürülmektedir. Bunun sonucu olarak başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere üniversiteler, ilgili kamu kuruluşları ve kadın örgütleri engelli kadın konusuna dikkat çekici çalışmalar yapmaya başladılar. Bu atmosfer içinde ülkemizde ilk engelli kadın derneği (eng-kad) kurularak bu alanda çalışmaya başladı.

Örgütlü kadınlar, zaman zaman ortak yapabildikleri işlerde nasıl da başarıya ulaştıklarını da gördüler. Örneğin 765 sayılı eski T.C.K. son derece "erkek egemen ve feodal değer yapılarına dayalı birçok hüküm içeriyordu. Özellikle kadına yönelik cinsel şiddet tanımında erkekçi bakış açısı hakimdi. Kadına yönelik şiddeti düzenleyen bölüm başlığının, Genel ahlâk ve aileye karşı cürümler" olarak tanımlanması, kadın kimliğinin yok sayılması..Cinsel tacizin hiçbir tanımının bulunmayışı, kadın örgütlerinin başlıca mücadele konuları arasındaydı. Ancak daha sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni T.C.K. da yetersiz" de olsa birçok kazanım elde edilmiştir. Cinsel tacizin bir suç tanımı olarak yeni yasada yer alması, tecavüz suçunun tanımının genişletilmesi, evlilik içi şiddetin de suç tanımının bulunması gibi daha birçok kazanım kadınların, kadın bakış açısı" etrafında örgütlenmeleri ile elde edilmiştir. Dünya ölçeğine bakıldığında 1. ve 2. dünya savaşlarında binlerce kadın tecavüze maruz kaldı. Ancak savaşlardan sonra kurulan Tokyo ve Nürnberg Mahkemelerinde tecavüz bir "savaş suçu" sayılmadı. Ancak Bosna ve Ruanda çatışmalarından sonra kurulan mahkemelerde, tecavüz bir savaş suçu olarak değerlendirildi. Bunun tek nedeni kadınların örgütlü mücadele ve talepleri idi. Artık engelli kadınlarda örgütlü mücadelenin gücü ile uğradıkları ayrımcılık ve hak ihlallerine daha güçlü savunma araçları geliştirecek birçok kazanım elde edeceklerdir.

Bugüne kadar yaşadığımız deneyimler göstermekte ki, engelli kadınların karşılaşmakta oldukları ve çözüm aranan sorunlar, kadınlardan ve engelli erkeklerden farklılıklar göstermekte. Ne var ki, bu farklı ihtiyaçların karşılanabilmesi, ne kadın örgütleri, ne de karma engelli örgütleri içerisinde yeterince görünür durumda olmadığı için öncelenip, çözüm araçları geliştirilebilecek politikalar üretilmesini olanak sağlamıyor.Bu nedenle, sorunun doğrudan tarafı durumunda bulunan engelli kadınların bir araya gelerek, ortak çözüm yol ve araçları geliştirebilmeleri, engelli kadın ve kız çocuklarının hayata tam ve etkin katılımları için önemlidir.

AYRICA, UNUTMAMAK GEREKİR Kİ, BİRLİKTELİKLE BİRLİKTE ORTAYA ÇIKAN DENEYİM PAYLAŞIMI VE DAYANIŞMA, SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ YOLUNDA GÜÇLENDİRİCİ VE TAMAMLAYICI BİR ETKİYE SAHİPTİR.

OTURUM 4: Engelli Kadınların Örgütlenmeleri Sürecinde Güçlükler ve Kolaylıklar

Süre: 60+60 dakika

Amaç: Katılımcıların engelli kadın örgütlenmesi önündeki güçlükleri ve kolaylıkları tespit etmeleri ile dayanışma yöntem ve alternatifleri oluşturmalarını sağlamak

Yönerge: Katılımcılar beşer kişilik gruplara ayrılarak aşağıda yer alan sorulara, grup olarak tartışarak cevap vermeleri istenir.

Gruba, tartışma öncesinde, içlerinden bir kolaylaştırıcı seçerek grubun tartışmalarını not alması ve ayrıca, grup tartışmaları ve görüşlerini büyük gruba paylaşmak üzere bir temsilci belirlemesinin kolaylaştırıcı olacağı hatırlatılır.

1. Engelli kadınların örgütlenmeleri önünde sizce ne tür güçlükler var?
2. Engelli kadınlar yerelde örgütlenirken nasıl sorunlarla karşılaşmakta?
3. Engelli kadınların birlikte hareket etmelerini kolaylaştıran faktörler nelerdir?
4. Nasıl bir yol izlemek engelli kadın birlikteliğini daha güçlü ve sürekli hale dönüştürür?

Her gruptan alınan geri bildirimler büyük gruba paylaşılarak, not alınır. Büyük gruba detaylı tartışma ardından çıktılar kolaylaştırıcı tarafından toplanır.

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

Engelli kadının görünürlüğünün yetersiz olması, toplumsal çifte izolasyon yaşaması, maruz kaldığı aile – toplum baskısı, toplumsal cinsiyet farkındalığının eksikliği, Toplumsal rollerin ağırlığı, ev işi, yemek pişirilmesi, çocuk bakımı gibi toplumsal cinsiyet rollerinin yerine getirilmesi zorunluluğundan kaynaklanan sorunlar, ekonomik yetersizlikler, engelli karma örgütlerde ve kadın örgütlerinde, ön yargılar, kalıp yargılar, örgütlenmeye dair korkular, erişilebilirlik sorunu, hak temelli mücadele ve/örgütlenme farkındalığının eksikliği engelli kadınların örgütlenmesi önündeki bariyerler olarak belirtilebilir. Bununla birlikte, kamu politikalarının yarattığı durum, toplumsal baskılar, kanun uygulayıcılarının ve yürütücülerinin politika eksikliği, devletin örgütlenmenin önüne engeller koyması, siyasi gücün, hem kadın hem de engelli olarak hak taleplerinin karşılanması yönünde irade göstermemesi, yerel yönetimlerin engelli kadın haklarını görmezden gelmesi, medyada sunulan engelli kadın imajı, çevresel koşulların engelli kadının rahat hareket etmesi, toplumsal yaşama tam ve etkin katılımı için düzenlenmemesi, mücadelemizi engelleyen diğer önemli etkenler arasında sayılabilir.

Ancak, birlikte yol almamız önündeki olumsuzlukların farkında olmak, güçlü ve zayıf yanlarımızı bilmek sorunlarımıza çözüm olanakları yaratmamızı kolaylaştıracaktır.

Engelli kadınlar, kadın ve karma engelli örgütlenmeleri içerisinde yeteri kadar yer alamamaktadır. Kadın örgütlerinin engelli kadınların sorunlarına yeterince eğilmemekte, karma engelli örgütlerin ise toplumsal cinsiyet konusunda duyarlı olmamaları, engelli kadınların karma engelli örgütlerde kendilerini ifade etmeleri ve örgütlenmeleri önünde bir bariyer oluşturmaktadır. Engellilik meselesi kadın olma meselesinin her zaman önünde yer almaktadır. Engelli kadınlarda engellilik kimliği kadın kimliğinin önüne geçmektedir. Oysa engel türleri farklı farklı olsa da engelli kadınları birleştiren bir “kadın” olmaktan kaynaklı yaşadıkları sorunlar vardır.

Oysa yukarıda da yer verdiğimiz şekilde, engelli kadınların, bir yandan engelli bir yandan da kadın olarak yaşamakta oldukları sorunların farkında olmaları, toplum yaşamına tam ve etkin katılımlarının gerçekleşmesini kolaylaştırıcı bir etki yaratacaktır. Bu da engelli kadınların kendi deneyimlerini merkeze alan, yaşadıkları sorunları ifade edebilecekleri ve bu sorunlara

kollektif çözüm arayabilecekleri şekilde bir araya gelerek örgütlenmeleri ile mümkün olabilecektir.

Oturum 5: Değerlendirme

Şu soruları sorarak günü tamamlayın:

- Bugün neler öğrendiniz?
- Öğrendiklerinizi çalışmalarınıza nasıl yansıtacaksınız?

2.GÜN SAVUNUCULUK

Oturum 1: Savunuculuğu Tanımlamak

Süre: 60 dakika

Yönerge: Beyin fırtınası (Süre: 5 dakika): Katılımcılara savunuculuk denildiğinde akıllarına ne geldiği sorulacak ve alınan yanıtlar flipcharta yazılacak.

Küçük grup çalışması (Süre: 30 dakika): Katılımcılar dört gruba ayrılır. Flipcharta yazılan sözcük ve konseptleri kullanarak savunuculuğun tanımının yapılması istenir. Her grubunun tanımı flipcharta asılarak okunur. Daha sonra katılımcılara;

- Farklı tanımlar arasında ortaklaşan sözcükler ve temalar var mı? (Varsa vurgulanır)
- Tanımlar benzer düşünceleri mi içeriyor yoksa farklılaşan var mı?
- Hangi grubun tanımında belirgin bir fark var?
- Herkes savunuculuğun tanımını açık ve net olarak anladı mı?

Bu sorulardan sonra herkesin anladığından emin olunca savunuculuğun tanımı yapılır. Yapılan tanımla küçük grupların yaptıkları tanım arasındaki benzerlikler ortaya konur.

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

Savunuculuk Nedir?

Savunuculuk tutum, davranış, uygulama ve yasalarda belirli bir değişiklik gerçekleştirmek için yapılan bir dizi etkinliktir. Savunuculuğun odağında toplum, sivil toplum kuruluşları, medya, politikacılar, bürokratlar, özel sektör, akademi ve karar vericiler vardır.

Savunucu kime denir?

Savunuculuk etkinliklerinde aktif görev alan insanlara, savunucu denir. Bu görev profesyonel anlamda yürütülebileceği gibi tamamen gönüllü olarak da yapılabilir. Savunucu için bir diğer kullanabileceğimiz sıfat aktivist'tir.

Oturum 2: Hak Temelli Çalışan Örgütler ve Savunuculuk

Süre: 75 Dakika

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

Savunuculuğun amaçlarından biri, politikaları etkilemektir. Politika geliştirmek, yerel, ulusal ya da uluslararası yönetimler tarafından gerçekleştirilmesi düşünülen faaliyetlerin ya da ilgili faaliyetlerin süreçlerinin tanımlanması ve süreçlere ilişkin planların yapılandırılmasıdır. Bir başka deyişle politika geliştirme, bireylerin, grupların ya da kurumların planlarının, programlarının ve prosedürlerinin nasıl gerçekleşeceğine ilişkin karar verme süreçleri olarak tanımlanır. Politika geliştirme sürecinin üç önemli amacı; var olan sorunların çözümü, rekabet eden çıkarlar arasında uzlaşma sağlanması ve mevcut politik gündemin yönetilmesidir. Özellikle toplumsal politikalar söz konusu olduğunda, politikaların geliştirilmesinde veya iyileştirilmesinde yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde politikacılar, bürokratlar ve uygulayıcılar gibi karar vericiler sürece dâhil olur. Karar verme süreçlerine dâhil olmaya çalışan diğer bir grup da sivil toplum örgütleridir.

Savunuculuk sayesinde hak temelli çalışan sivil toplum örgütleri, sorunların temel nedenlerini ve belirtilerini hedef alabiliyorlar. İnsan hakları kuruluşları, hakları ihlal edilen kişilerin hakları için kendiliğinden destek olurlar (örneğin mağdurlara sığınak, sağlık hizmeti ya da hukuksal danışmanlık verirler) ve bu ihlale neden olan sistemin ve sosyal normların değişmesi için çalışırlar.

Hak temelli yaklaşım

Uzun vadeli amaçlar: İnsanlar ve insanların haklarına odaklanır. Sorunu, nedenlerini ve yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde sorumlulukları analiz etmeyi gerektirir. Zamana dayalı ya da bütünün bir parçası değildir. Bir anlamda “vizyonumuzu” ifade ederler. Doğrudan insan haklarının hayata geçmesine yöneliktir ve ancak tüm insanlar elde edince bu hedefe ulaşılmış olunur. Bu amaçlar, farklı örgütlerle birlikte çalışabilmemize zemin oluşturur. Örgütler kendi çalışmalarını, bu hakkın hayata geçmesi için neler yapılması gerektiğini, diğerlerinin ne yapmakta olduğunu, kendi örgütlerinin çalışma alanlarını, uzmanlık ve becerilerinin ne olduğunu inceleyip belirlemelidir.

Ortak amaca ulaşmak için diğer hükümet ve hükümet dışı örgütlerle (özel sektör dahil) birlikte çalışmak: Hak temelli amaçlar geniş kapsamlı, iddialı ve uzun vadeli olduğu için, farklı düzeyler de çalışmak, farklı kurumlarla ittifak yapmak ve farklı farklı yaklaşımlar kullanarak gerçekleştirilebilir.

Örgütler arasında ortak analiz, ortak strateji ve iş birliği gereklidir. Hak temelli planlamada, kurumlar birbirlerinden bağımsız çalışamazlar.

Adillik ve ayrımcılık yapmamak: Dışlanan kişilere özel ilgi göstermeyi ve ağır hak ihlallerine yoğunlaşmayı gerektirir. Örgütler ellerindeki kısıtlı kaynaklarla, mümkün olan en geniş kitleye ulaşmaya çalışır. En zor erişilebilen kişiler, genellikle gözden kaçırılır ve unutulur. Hak temelli yaklaşım, en dışlanmış kesimleri tanımlamak ve onlara erişmek için özel çaba harcar. Ancak bu hak temelli yaklaşım, yalnızca bu gruplarla /gruplar için çalışmak anlamına gelmez.

Sorumluluk: İnsan hakları alanında her düzeyde görevli olan kişilerin sorumluluğunu arttırmaktır. Doğrudan eylem, yasalarda, politikalarda ve kaynak dağıtımında değişiklikler,

kurumsal roller ve uygulamalarda değişiklikler, hâl ve tavırlarda değişikliklerin bileşkesiyle elde edilebilir.

Katılımcılık: Hak sahiplerinin kendi haklarını talep etmesidir. Örgütün birincil görevi, ilgili sorumluları tespit etmek ve bu kişilerin yükümlülüklerini yerine getirmesini ve yoksun ve haklarından mahrum edilmiş kişileri yetkinleştirerek, haklarını talep etmelerin sağlamaktır.

Hak temelli yaklaşım ve hizmet sağlamak

Hizmet sağlamak, ihtiyaçları, koşulları hedefler ve kısa vadeli amaçlara ulaştırır. Hak temelli yaklaşım ise “ etki ” ve “ ilgili grubun yararı ” ile ilgilidir ve sorunun ana nedenleriyle ilgili çalışır. İhtiyaçları karşılamak, bir bakıma hakların yerine getirilmesi anlamını taşır; çünkü adaletsizliği, eşitsizliği ve ihmal edilmişliği ortadan kaldırır. Hak temelli bir yaklaşım, bu hizmeti “hayır” için yapmaz; o kişinin buna “hak kı” olduğu için yapar.

Engellil bireylerin savunuculuk yaparken toplumsal tutum ve algılar nedeniyle karşılaştıkları birtakım sorunlar bulunmaktadır. Engellilerin savunulmaya muhtaç oldukları, her zaman ekonomik ihtiyaçları olduğu gibi tutumlar engelli bireyleri savunuculuk yaparken oldukça zorlamaktadır.. Örneğin, engellilik alanında hak temelli mücadele eden bir sivil toplum kuruluşu talep ettikleri bir yasal değişiklik için mecliste grubu bulunan siyasi partilerden veya milletvekillerinden konuyla ilgili görüşmek için randevu talep ettiklerinde genelde ilk tutum stk tarafından beyaz baston, bilgisayar, tekerlekli sandalye gibi gereçlerin talep edileceği önyargısıdır. Hal böyle iken, hak temelli mücadele yürüten engelli bireyler dahi savunuculuk yaparken ayrımcılığa maruz kalabilmektedir. Elbette, toplumun bu tarz tutum ve davranışlarının temelinde engellilik alanında hak temelli mücadele geleneğinin ülkemizde son on yıllarda gelişmesidir. Şunu da belirtmek gerekir ki; yalnızca karar vericiler değil diğer stklar da engelli aktivistlere karşı aynı tutumları sergileyebilmektedir.

Buradan hareketle,savunuculuk yalnızca karar vericilere karşı değil diğer STK lara karşı da yapılabilir)

Savunuculuk rolleri

- ❑ Denetleyici: Yanlış olabilecek konuları sürekli izleyerek
- ❑ Savunucu: Aktif olarak doğru yönde atılacak adımları arayarak
- ❑ Yenilikçi: Bu adımların neler olabileceği konusunda öneriler geliştirerek
- ❑ Hizmet sağlayıcı: Bu önerileri uygulayarak

Savunuculuk yaklaşımları

- ❑ İş birliği: Reform ve içeriden değiştirme
- ❑ Karşı karşıya gelme: Muhalefet veya pasif direniş

❑ Tamamlayıcı faaliyetler: Hükümet veya diğer karar vericilerden bağımsız olarak geliştirilen ve başarıları bir politika değişikliğine yol açabilecek proje ve programlar

❑ Farkındalık yaratma: Doğrudan olmayan ve genel kampanyalar

Savunuculuğun amacı ve işlevi nedir?

Genel olarak savunuculuğun amaçlarını şöyle sıralayabiliriz.

❑ Kamuoyu oluşturmak: Son yirmi yıldır çevreci örgütler toplumu, politikacıları, kanaat önderlerini, hükümetleri, özel sektörü ve medyayı iklim değişikliği konusunda ve sonuçlarının bu dünya üzerinde her canlıyı olumsuz etkileyeceği konusunda ikna etmeye çalıştılar.

❑ Alışkanlıkları ve davranışları etkilemek: Savunuculukta temel amaç alışkanlıkları ve davranışları etkilemek, değiştirmek suretiyle kamuoyu oluşturmaktır. Yine çevre örgütlerinden örnekleyelim. Yıllardır, kişileri, toplulukları, kuruluşları, hükümetleri küresel ısınmayı engelleyecek önlemler – geri dönüşüm, enerji tasarruflu ampul kullanımını teşvik, yağmur suyunu toplayıp kullanmak gibi- almaları için aracı oluyorlar.

❑ Yasalarda değişiklik: Yasa ve yönetmeliklerde değişiklik yapmak için savunuculuk etkili bir araçtır. Yasalar toplumsal normlara aykırı davranışlarımıza yeni standartlar getirirler. Kadın sivil toplum örgütleri yaptıkları savunuculuk çalışmaları sonucu Medeni Yasa'daki kadınlar için dezavantaj yaratan birçok maddeyi değiştirmeyi başarmışlardır. Medeni Yasa bu savunuculuk çalışmaları sonucu artık daha eşitlikçi bir hâle gelmiştir.

❑ Kurumlarda değişim yaratmak: Savunuculukta bir diğer amaç, karar mekanizmalarını nasıl işletecekleri konusunda kurumların yapısında değişim yaratmaktır. Örneğin KADER (Kadın Adayları Destekleme Derneği),siyasi partilerin kadın kotası uygulamaları konusundaki çalışmaları bu anlamda bir savunuculuk örneğidir. Denge Denetleme Ağ'ının özellikle cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adayların bütçelerinde şeffaflık talebini de içeren faaliyetleri de bir diğer savunuculuk örneğidir.

Engelli Kadın Derneği tarafından 2015 yılında yayınlanan "Türkiye'de Engelli Kadına Yönelik Şiddet Raporu" sonucunda; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan, "KYŞ ile Mücadelede Ulusal Eylem Planı"nın engelli kadınlar açısından tekrar değerlendirilmesi sağlanarak, bu alanda iyi bir savunuculuk örneği gösterilmiştir.

Savunuculuk 10 temel aktivite içerir

1. Yaratmak istediğiniz değişimi tanımlayın: Başka bir deyişle, çözüm bulmak istediğiniz "sorun ne?", Bu sorun "neden çözülmeli?", bu sorun çözülmürse dünya nasıl daha iyi bir yer olacak? Sorunun çözümü için hangi fikirsel, tutum ve davranışsal, yasal ve kurumsal değişiklikler gerekli?

2. Ev ödevinizi yapın: Gerçek bir sorun olduğunu gösterecek sayısal verileri ve hikâyeleri toplayın. Gerekirse kendi araştırmanızı yapın. Savınızı bağımsız olarak değerlendirebilecek, doğrulayabilecek uzmanları dâhil edin. Dünyadaki uygulamalar hakkında bilgi toplayın, diğer bir deyişle diğer topluluklar ve organizasyonların sorunu nasıl ele aldıkları ile ilgili örneklerle ulaşın.

3. Kamuoyu yaratın: Kamuoyunun sorun hakkında ne bildiğini, sorunla ilgili algısını öğrenin. Topladığınız bilgilere dayanarak kamuoyunun bilgi eksikliğini gidermek veya dezenformasyonu düzeltmeye yönelik etkinlikler planlayın. Mevcut sorunun onların hayatını nasıl etkilediği ve eğer değişim olursa hayatlarının nasıl gelişeceğini anlatabileceğiniz aktiviteler yürütün.

4. Kamuoyu desteği yaratın: Yurttaşları, diğer kurum ve organizasyonları, kanaat önderlerini, medyayı, karar mekanizmalarını değişim yaratmak için çalışmanızı desteklemeleri konusunda ikna edin. Ne kadar çok insan dâhil ederseniz çalışmanız o kadar ses getirecektir. Ne kadar çok insan dâhil ederseniz çalışmanızın politik etkisi o kadar güçlü olacaktır. Bu desteğin görünür olması çok önemli. Örneğin, dünyada ne kadar çok insan AIDS ile mücadeleye destek vererek kırmızı kurdele taktıysa, AIDS sadece gay ve lezbiyenlere özgü bir hastalıkmiş gibi algılanmaktan o denli uzaklaştı.

5. Medya ile ilişkilerinizi geliştirin: Medya her ne kadar kamuyu bilgilendirmekle yükümlü olsa da aslında kendisi de halkın geri kalanı gibi sorun hakkında bilgi sahibi olmayabilir. Bu nedenle medya çalışmasına başlamadan önce ilişkide olduğunuz medya mensubunu sorun hakkında bilgilendirin. Yani savunuculuğun en önemli parçası olan medya alanında güvene dayalı kişisel ilişkiler geliştirin ve onları bilgilendirin.

6. Muhalefeti izleyin: Savunuculuk yaparken, görüşlerinizin tam karşısında duran muhalif grupları izleyin. Böylelikle gafil avlanmaz, işlevsel tepkiler verebilir, zamanında önlem alabilirsiniz.

7. Siyasi ve yasal süreçleri yakından izleyin: Savunuculuk genellikle yasa ve yönetmeliklerin değiştirilmesi için yapıldığından, savunucular siyasi ve yasal süreçlerin resmi ve resmi olmayan dinamiklerine alışkındır. Bu hangi yasanın nasıl oluşturulduğu, parlamentodan nasıl geçirildiği, hükümetin hangi kurumlarının ve hangi yetkililerinin etkiliği olduğu konusunda da bilgi sahibi olmanız demektir. Bu aynı zamanda parlamento komiteleri, komisyonları ve bakanlıkları da izlemeniz gerektiği anlamına gelir.

8. Hükümet, parlamento, siyasi partiler ve yerel yönetimler gibi ilgili kurumlarla ittifaklar kurun: Sivil toplum her ne kadar savunuculuk yoluyla karar mekanizmalarını etkilemeye çalışsa da, bu onlara yasa yapma gücü vermez. Savunuculukta başarılı olmak için, bu gücü elinde tutan ilgili birimlerle iş birlikleri geliştirmelisiniz. Bu gruplar size bilgi akışını sağlayacak, kendi kurumları içinde savunuculuk yapmanız için stratejik destek sağlayacaktır. Ek olarak, ilgili yasa yapımcılar, resmi yetkililer ve siyasi partilerle de olumlu ilişkiler geliştirmelisiniz. İttifaklarınız az olsa bile onların siz ve kurumunuz hakkında olumlu görüşlere sahip olması önemlidir.

9. Destekçilerinizi harekete geçirin: Politikacılar seçmenlerinin oyu ile yönetime gelir ve giderler. Kendi bölgelerindeki seçmenlerinden duyduklarına daha dikkatli kulak verirler. Bu nedenle savunuculukta en kritik noktalardan biri de seçmenleri harekete geçirerek,

politikacıları çalıştığınız “sorun” ile ilgili olarak bilgilendirmelerini sağlamaktır. Politikacılar, sorunu, ne kadar geniş bir seçmen kitlesinden duyarsa, bu onlar üzerinde pozitif bir baskı yaratır ve soruna daha ilgiyle yaklaşmalarını sağlar. Politikacıları etkileme konusunda kanaat önderleri ve medya desteğinin rolü kadar önemli bir diğer nokta da seçmenlerin desteğini kazanmaktır.

10. Seçimlere katılın: Hak temelli sorunlar tarafsızdır. Ancak bu, savunucular seçimlere dâhil olamaz anlamına gelmez. Savunuculuk, üzerinde çalıştığınız soruna inananları sizinle birlikte çalışmalarını konusunda cesaretlendirmeyi kapsar. Savunuculuk, siyasi partilerin üzerinde çalıştığınız sorunu, parti programlarına almalarını sağlamayı kapsar. Savunuculuk, seçmenlerin, siyasi partilerin ve adaylarının eğitimini de kapsar.

Oturum 3: Lobicilik ve Kampanya

Süre: 60 Dakika

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

LOBİCİLİK NEDİR?

“Lobi”, “ikna” anlamına gelir. Lobicilik, genellikle yeni bir yasa yapılmasını ya da var olan yasada değişiklik yapılmasını desteklemek amacıyla, seçilmiş bir yetkiliyi ikna etmek amacıyla tasarlanmış faaliyetlerle ilişkilidir.

Lobiciliğin temel hedef kitlesi nedir?

Parlamento üyeleri, bakanlıklar, kilit milletvekilleri, siyasi parti liderleri, parlamento komite ve komisyonları, yerel yönetimler ve seçmenler ile Avrupa Parlamentosu ve Birleşmiş Milletler gibi çok taraflı yapılar.

Lobiciliğin temel amacı nedir?

Amaç, yasa koyucuları ikna ederek harekete geçmelerini sağlamak. Resmi kurumların ikna edilmesi şunları kapsar:

- ❑ Sorunun çözümünü etkileyecek mevzuat ve/veya yasanın hazırlanmasını sağlayın
- ❑ Soruna zarar veren yasanın önlenmesine çalışın
- ❑ Yararınıza olan yasaya oy verin
- ❑ Yararınıza olmayan yasaya oy vermeyin
- ❑ Seçilmiş diğer resmi yetkilileri yararınıza olan yasaya oy vermeleri ve/veya yararınıza olmayan yasaya oy vermemeleri konusunda ikna edin
- ❑ Yasayı geliştirecek bir değişiklik sunun
- ❑ Yararınıza olan yasayla ilgili değişiklikleri önleyin

Başarılı bir lobi çalışması için gerekli malzeme ve strateji için nelere dikkat etmek gerekir?

- ❑ Yasal mevzuatın durumu hakkında zamanında bilgi edinebilmek
- ❑ Kritik eşik kilit aktörleri etkilemek için güçlü olmak
- ❑ Resmi kurumlardan beklentiler konusunda net olmak
- ❑ Her resmi yetkili üzerinde pozitif kamuoyu baskısı yaratmak (Örneğin, seçmenlerin taleplerini iletmek üzere seçilmişlerle direkt iletişime geçmelerini sağlamak)

Kampanya Nedir?

Kampanya, savunuculuğun bir aracı olarak yukarıda belirtilen 10 temel aktivitenin belirli bir tema çerçevesinde, belirli bir zaman aralığında, belirli bir hedef kitleye yönelik olarak, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmesidir. “Oy ötesi” ve “Gezi Park” kampanyaları gibi. Savunuculuk genellikle uzun yıllar boyunca, farklı temaları ve bileşenleri içeren kampanyalar yürütülmesini kapsar.

Kampanyanın temel hedef kitle nedir?

Bu, başarmak istediğiniz sonuca bağlıdır. Örneğin, kampanya ifade özgürlüğünün önemini seçimlerde ilk kez oy verecek olanlara anlatmaya yönelik olabilir. Bu durumda hedef kitle, 18 yaşını dolduran ve ilk kez oy kullanacak olan gençler olacaktır. Gençlerin mensup olduğu organizasyonlar, zaman geçirdikleri sosyal medya mecraları, izledikleri televizyon programları ve takip ettikleri kanaat önderleri de hedef kitleyi oluşturur. Eğer kampanya bir küçük değişikliği için parlamentoyu ikna etmekle ilgiliyse bu durumda hedef kitle parti yöneticileri, parti üyeleri, parlamento üyeleri ve sivil toplum kuruluşları olacaktır. Yada kampanya, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmalarının, engelli kadınların erişimine uygun hale getirilmesi amacı ile yürütülüyorsa; bu durumda hedef kitle konuya ilişkin karar almaya yetkili kurum ve kuruluşlar olacaktır.

Kampanyanın temel amacı nedir?

Kampanyanın tek bir amacı yoktur. Kampanya süresince ne elde etmek istediğinizi net olarak belirlemeniz hayati önem taşır. Bu sonuçlar SMART kriterlerine uygun olmalıdır; Specific (özel), Measureable (ölçülebilir), Achievable (ulaşılabilir), Realistic (gerçekçi)ve Timely (zaman sınırlı). Örneğin: Eng-Kad tarafından, TBMM KEFEK’in engelli kadınlara yönelik kurduğu alt komisyonun kapatılması tartışmaları üzerine, sosyal medyada yürütülen “engelli kadın vardır” kampanyası sonrası, alt komisyon çalışmalarına devam etme kararı almıştır. Çoğu kampanya sınırlı kaynaklara rağmen hedeflerin ve hedef kitlenin çok geniş olması nedeniyle başarısız olur.

Etkili “8” İkna Taktiği

“Özgürlük ve adalet hiçbir zaman gümüş tepside verilmedi, ısrar ve azimle elde edildi.”

Emily Short

Emily Short, “Etkili İkna: İnsan Haklarını İhlal Eden Geleneksel Pratiklerle Mücadele” adlı çalışmasında kullandığı 8 etkili taktikten söz eder;

1. Plan yapın: Bir aylık kısa bir ikna süreci sonunda yarı yolda kalmayı seçebilir ve direniş duvarına çarpabilirsiniz. Ya da uzun vadeli metodolojik bir plan yaparak hedef kitlenizi etkileyebilir, etkili ikna yöntemini tercih edebilirsiniz. Seçim sizin!
2. Argümanlarınızı oluşturun: Rakiplerinizin görüşlerini ve karşı argümanlarını bilin ve karşılıklarını hazırlayın. Geleneksel soru cevap yöntemi bu aşamada etkili olacaktır. Karşıt görüşlerin temel dinamiklerini, kendi argümanlarınızla uyumlu hâle getirin ve gerçek ihtiyaçların ne olduğunu belirleyerek geçerli alternatifler geliştirin.
3. Ayrılıklar arasında köprü kurun: Bazen ikna edeceğiniz kişi ile yeterli iletişimi kuramayabilirsiniz, bu sizi durdurmasın! Bir adım daha atın. Sizi dinleyecek başka birini bulun. Eğer ikna edeceğiniz kişilerle aranızda ayrılıklar varsa ilişkilerinizi geliştirmek üzere köprüler kurun.
4. Yerel konuşun: En açık ama sıklıkla ihmal edilen bir taktiktir. İnsanlar, özellikle köylü, kentli, eğitilmiş, eğitimsiz, beyaz yakalı, mavi yakalı gibi statü belirleyen durumlarda kendileriyle hangi seviyeden konuşulduğu konusunda oldukça hassastır. Bu durumda onların kendi statülerine uygun birini bulun, ikna süreci daha kolay gelişecektir.
5. İçeriden konuşun: Analist ya da uzman diliyle konuşmak yerine daha içeriden bir dil kullanın. Yaşanmış pratikleri ve hikâyeleri aktarın. Mağdurlarla hayatta kalanları bir araya getirin. Onlar adına konuşmayın!
6. Partalatabileceğiniz fırsatlar yaratın: Yerel aktörler ve yöneticilerle ilişkilerinizde argümanınızı desteklemeleri hâlinde onları ödüllendirecek fırsatlar yaratın. Bunu tutumlu ve akıllıca kendi avantajınız için kullanın. Daha kapsamlı bileşenleri ikna etmeniz konusunda yardımcı olacaktır.
7. Forumlar, toplantılar düzenleyin: Köy muhtarları, köy imamları gibi geniş kitlelere hitap eden kanaat önderleri ile görüşün ve argümanınızı desteklemeleri için ikna edin.
8. Ekip kurun: İkna etmek istediğiniz kişi ve gruplarla direkt iletişim kuracak bir sözcü, tanıklıklarını aktarabilecek bir mağdur ve hatta itibarlı müttefiklerinizden, elitlerden birini belirleyin. Ekibinizi kurduktan sonra görev dağılımını yapın.

Bu taktiklerle donanarak ve hatta bunlara yenilerini ekleyerek daha efektif bir etki yaratılabilir.

STK'LARIN KARAR VERİCİLER İLE İLİŞKİLERİ (Son Oturumda da burdaki notlar değerlendirilebilir)

Sivil toplum örgütlerinin politika yapma süreçlerinde yer alması, özellikle, görünmez ve sessiz olanların ihtiyaç ve taleplerini gündeme getirmeleri açısından önemlidir. Özellikle ayrımcılığa maruz kalan kişilerin veya grupların bir araya gelmesiyle kurulan sivil toplum örgütleri, kişilerin ya da örgütlerin deneyimlerine dayanarak, ilgili alanlardaki sorunları kişilerin ihtiyaçlarına uygun tanımlayabilir, alternatif çözümler üretebilirler. Kişilerin kendi deneyimlerine dayanarak sorunlarını tanımlamaları ve taleplerini geliştirmeleri ihtiyaçlarla doğrudan ilişki kurmayı sağlar. Böylelikle bürokratların ya da politika geliştirenlerin kuşbakışı ve iki boyutlu sorun analizleri ve geliştirdikleri politikalar yerine; ihtiyaç sahibinin resmin içinden geliştirdiği çözümler, günlük pratiklerle daha uyumlu olabilir. İhtiyaç sahiplerinin kendi sorunlarını tanımlayabilmeleri ve bu ihtiyaçlar için örgütlenip savunuculuk yapabilmeleri için hem farkındalıklarının artması hem de ihtiyaçlarını tanımlayabilecek becerileri edinmeleri gerekir. Bu anlamda “güçlendirme” ayrımcılığa maruz kalan bireylerin kendi haklarını savunabilmeleri için bir strateji aynı zamanda da bir amaçtır. Güçlendirme ile çoğunlukla kadınlar, çocuklar, yoksullar, engelliler gibi ayrımcılığa maruz kalan birey ve grupların gelişimlerine katkıda bulunmak ve aldıkları hizmetler üzerine söz söyleme haklarının bulunması amaçlanır.

Sivil toplum örgütlerinin, özellikle ayrımcılığa maruz kalan gruplar tarafından örgütlenen sivil toplum örgütlerinin, politika yapma ve karar süreçlerine katılımı iki türlü olabilir. Birincisi, sivil toplum örgütlerinin sürecin dışında kalmaları ve sürece dışarıdan müdahale etmeleridir. İkincisi ise sivil toplum örgütlerinin sürece doğrudan katılımı ve politika yapma sürecinde yer almalarıdır. Bunlardan ilki, sivil toplum örgütünün, politika yapma sürecinin dışında olmasına rağmen süreçleri eleştirmesi ve süreçlerin değiştirilmesi için içeride bulunan siyasetleri ve bürokratları ikna çalışmalarıdır. Bir diğer alternatif ise sürece ilişkin önerileri ya da değişiklikleri politika yapanları etkileyerek gündeme getirmektir. Örneğin, Yenilenebilir Enerji Yasası Kampanyası’nda Greenpeace ve iş birliği yaptığı diğer örgütler, politika üretme sürecinin doğrudan içinde olmadan, sürece dışarıdan kampanya örgütleyerek ve içerideki milletvekillerine lobi yaparak dâhil olmuşlardır.

Yine aynı şekilde, Borçlar Kanunu Tasarısı görüşülürken, engelli örgütleri tarafından tasarının, borçlandırıcı işlemlerde görme engellilerin imzasının tanıksız geçerli olmayacağı düzenlemesi dışarıdan kampanya örgütlenerek, tasarıdan çıkarılması sağlanmıştır.

Sivil toplum örgütlerinin politika yapma süreçlerine katılımının bir diğer yolu, sürecin içinde yer almalarıdır. Politika geliştirme süreçlerinde masada yer alan aktörlerden biri olarak sivil toplum örgütünün paydaşlardan biri hâline gelmesi önemlidir. Özellikle hizmet alan ayrımcılığa maruz kalan kişi ya da grupların kurdukları sivil toplum örgütleri kendi deneyimleri ve ihtiyaçlarına dayanarak politika yapma sürecinde yer alabilirler. Sivil toplum örgütlerinin sürece dâhil edilmesine önemli örneklerden biri “Açık Koordinasyon Yöntemi”dir. Bu yönetime göre; özellikle sosyal içerme alanında, sosyal hizmet alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin ulusal “sosyal içerme belgelerinin” hazırlanmasında ve ulusal eylem planlarının hazırlanmasında görüşlerinin alınması ve sürece dâhil edilmeleri gerekmektedir.

Kadın Sivil Toplum Örgütlerinin Savunuculuk Çalışmaları

Medeni Kanun

Erkeklerin evlilik kurumu içindeki üstünlüklerine son veren 4721 Sayılı yeni Medeni Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 22 Kasım 2001'de kabul edildi. Böylelikle, 1951 yılından beri süregelen Medeni Kanun'u değiştirme çabaları nihayet meyva vermiş, 1926 tarihli 743 Sayılı Medeni Kanun, 75 yıl sonra değiştirilmiş oldu. 2000-2001 yıllarında kadın hareketi, bu kanun değişikliği konusunda çok yoğun çalışmalar yaptı. 126 kadın grubunun toplantıları, basın, faks kampanyaları, açıklamalar, bildirimler, Meclis ziyaretleri, birebir temaslar yoluyla Türkiye'nin bütün bölgelerinde yürüttüğü etkinlikler kadınların aile içindeki yasal statüsünde (bazı eksiklikleri saklı kalmak kaydıyla) köklü değişiklikler yapan yeni Medeni Kanun ile sonucuna ulaşmıştır.

Yeni Medeni Kanun, aile ve kadının aile içindeki rolü konusunda yeni bir yaklaşımı benimsemektedir. Zamanın İsviçre Medeni Kanunu'na dayanılarak hazırlanan 1926 tarihli yasada,, kadının aile içindeki hak ve görevlerini kocasına göre tanımlayan ve kadını aile içinde yasal olarak tabi konumda tutan bir anlayış vardı. Yeni Medeni Kanun aileyi kadın ile erkek arasında eşitlik temeline dayalı bir ortaklık olarak tanımlamaktadır. Aile içinde eşler arasında eşitlik Anayasa'nın 41. Madde'sine eklenen "Aile eşler arasında eşitliğe dayanır" cümlesiyle anayasal güvence altına alınmıştır. Bu anlayış kanunun diline de yansımış, "karı" ve "koca" kavramları yerini "eşler" kavramına bırakmıştır. Yasanın dili de önemli ölçüde sadeleştirilerek herkesin anlayabileceği hâle getirilmiştir. Yasanın yeni yaklaşımını yansıtan bazı değişiklikler şöyle sıralanabilir:

- ☐ "Koca" artık ailenin reisi değil; eşler, eşit ortaklar olarak aile birliğini eşit karar yetkisi ile birlikte yürütüyorlar.
- ☐ Eşler aile konutu üzerinde eşit hak sahibi
- ☐ Eşler evlilik süresi içinde edinilmiş mallar üzerinde eşit hak sahibi
- ☐ Eşler eşit temsil hakkına sahip
- ☐ Evlilik dışı çocuklar için kullanılan "gayrimeşru çocuk" kavramı kalktı; evlilik dışında doğmuş çocukların velayeti anneye ait.

Türk Ceza Kanunu

Türk Ceza Kanunu'nun reformu gündeme geldiğinde, 3 yıl süren çalışmalar sonucunda yeni TCK'da 30'u aşkın maddede kadın örgütlerinin etkisiyle değişiklikler yapıldı. Bu çalışmalarını pek çok kadın örgütünün desteğiyle, 30'a yakın örgütten oluşan TCK Kadın Platformu yürüttü. Platform aracılığı ile kanunda yapılan değişiklikler, Türkiye'de STK'ların yürüttüğü savunuculuk faaliyetleri için önemli bir örnek oluşturdu. Platform üç yılda çeşitli çalışmalar yürüttü. Bu çalışmaların temelinde, önceki hükümetler döneminde hazırlanan yasa taslağına alternatif maddelerden oluşan bir taslak hazırlanması vardı. Bu taslağın farklı kadın örgütleri arasında paylaşılması ile cinsel istismar, namus suçları, tecavüzün tanımı ve kadının konumu gibi farklı konularda örgütler arasında ortak bir dil yaratıldı. e-posta, faks ve telefon aracılığı ile daha çok kadına ulaşıldı. TBMM'nin alt komisyon üyeleri ve bakanlarla görüşmeler yapıldı. Bu lobi faaliyetleri aracılığıyla kadınlar yasa maddeleri ile ilgili görüşlerini vekiller ve

bakanlara aktardılar. Farklı kadın gruplarıyla koordinasyon sağlamak için e-posta grupları kullanıldı. Ankara'da bine yakın kadınla bir yürüyüş düzenlendi ve TBMM'nin ilgili oturumu kadın aktivistler tarafından izlendi.

Kampanya sonucunda cinsel saldırı suçları “kişilere karşı suçlar” olarak, cinsel saldırı suçları “cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar” olarak tanımlandı. Cinsel tecavüz ve cinsel taciz tanımları genişletilerek bu suçlara daha ağır cezalar öngörüldü. İşkence sırasında cinsel saldırı ve cinsel saldırının, mağdurun beden veya ruh sağlığına zarar vermesi ağırlaştırıcı neden kabul edildi. Evlilik içi tecavüz ve cinsel saldırı açıkça suç olarak tanımlandı ve cezaya tabi tutuldu. İş yerinde cinsel taciz açıkça suç kabul edildi ve cezalandırıldı. Yetkili savcı ve hâkim kararı olmaksızın genital muayene yapmak ve yaptırmak cezalandırıldı. Aile içi şiddet, işkencenin bir alt türü olan “eziyet” kapsamına alınarak ağır cezalar verildi. Çocukların cinsel istismarı ayrı bir suç olarak tanımlandı ve daha ağır cezalara tabi tutuldu. Çocukların cinsel istismarında ve cinsel saldırıda “rıza”nın var olabileceğini varsayan tanımlamalar kaldırıldı. Eski TCK'de bulunan tecavüzcüyle evlendirmede cezanın ertelenmesini öngören madde kaldırıldı. Yine eski TCK'da bulunan, evlenmek amacıyla kaçırma ve alıkoyma suçlarında cezanın iptalini öngören madde kaldırıldı. Töre cinayetleri nitelikli insan öldürme kapsamına alındı. Irz, hayâ, edep gibi zamana göre değişen, göreceli ve kadınların hak ve özgürlüklerini kısıtlamak için yorumlanan kavramlar kaldırıldı. Evli-bekar, bakire-bakire olmayan kadınlar arasında ayrımcılık yapan düzenlemeler ve evlilik dışı yeni doğmuş çocuğunu öldüren anneye ceza indirimi öngören madde kaldırıldı. Tüm bu değişikliklere rağmen yeni TCK'de insan hakları ve cinsiyet eşitliği açısından hâlâ sorunlu maddeler olması nedeniyle kadın örgütleri değişiklik taleplerine devam ediyorlar.

Yeni Türk Ceza Kanununda Kabul Edilmeyen Talepler ve Düzeltmesi Gereken Maddeler

Kadın bakış açısından TCK kampanyası genel anlamda büyük başarı ile sonuçlanmış olsa da, bazı taleplerimiz kabul edilmedi. Kabul edilmeyen taleplerimiz, yeni ceza kanununun eşitlikçi ve hak ve özgürlükleri koruyan felsefesine ters düşmektedir. Kadının hakları ihlallerini meşrulaştıran tüm düzenlemelerin tamamen ortadan kaldırılabilmesi için yeni Ceza Kanunu'nda aşağıdaki düzenlemeler yapılmalıdır:

☐ Sadece “töre cinayetleri” değil, namus adına işlenen tüm cinayetler insan öldürme suçunda ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmelidir,

☐ Cinsel yönelime dayalı ayrımcılık kanunda açıkça yasaklanmalı ve suç olarak tanımlanmalıdır,

☐ Üçüncü kişilerin şikâyeti ile 15 – 18 yaşlarındaki gençlerin karşılıklı rızaya dayalı cinsel ilişkilerinin cezalandırılmasını öngören madde kaldırılmalıdır,

❑ Hangi koşul altında olursa olsun, bekaret kontrolü açık bir biçimde yasaklanmalı ve suç olarak tanımlanmalıdır,

❑ “Müstehcenlik” maddesi, “müstehcen” davranışları ifade özgürlüğüne tehdit oluşturmayacak, özel hayata müdahaleyi ve cinsel yönelime dayalı ayırimcılığı meşrulaştırmayacak biçimde düzenlenmelidir,

❑ Yasal kürtaj süresi 12 haftaya uzatılmalıdır.

Şiddet Yasası

Anayasa, insanların yaşama hakkını ve bedensel bütünlüğünü koruma altına alır. Bedensel bütünlüğün ihlalini, seyahat hakkımızın sınırlandırılmasından şiddete, bedenimizle ilgili kendi kararlarımızı almamızı engelleyen her tür davranış olarak açıklayabiliriz. Bu tanıma göre kadına yönelik her tür şiddet, anayasal bir hakkımızın ve kadının insan haklarının ihlalidir. Yalnızca cezalandırılması için değil, şiddetin gerçekleşmeden önlenmesi veya süren şiddetin sonlandırılması için de devlete önemli sorumluluklar düşer.

Ev içinde şiddet gören çoğu kadın için şiddetten kurtulabilmenin tek yolu evi terk etmektir. Ancak pek çok kadın için bu farklı sebeplerden dolayı mümkün olmayabiliyor. Bazı durumlarda ise kadınlar, şiddet gördükleri hâlde evlerini terk etmek istemiyor. Bu yüzden 1998 yılında çıkarılan ve koruma emri olarak da bilinen 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa, evden uzaklaştırılması gereken kişinin şiddeti uygulayan kişi olduğunu söylüyordu. Hem bu yasanın uygulanmasından elde edilen deneyimler, hem de kadına yönelik şiddetin artması ve daha görünür hâle gelmesi zamanla daha kapsamlı bir yasaya ihtiyaç olduğunu gösterdi.

2011 yılında başlayan yeni şiddet yasasına yönelik çalışmalar bir sene boyunca devam etti. Şiddete Son Platformu’nu oluşturan 236 kadın örgütü, yasanın oluşturulma sürecinde son derece aktif rol oynadı. Yürürlükte olan 4320 nolu yasanın eksiklikleri ve bir şiddet yasasının öncelikle eşitlik eksenini üzerinden şekillenmesi gerekliliği, kadın örgütlerinin çalışma sürecinde önem verdiği iki temel nokta oldu. Başbakanlık’a sunulan “kadın örgütlerinin yasa taslağı” üzerinden devam eden görüşmeler, eylemler, kampanya ve basın açıklamaları ile devam eden bu süreç boyunca Türkiye’deki kadın örgütleri, dünyada eşine az rastlanan bir dayanışma gösterdi.

Diğer pek çok kadın platformunun yanı sıra, Şiddete Son Platformu’nun bu süre boyunca ortaya koyduğu yoğun çabalar ve katkılar ile 8 Mart 2012 tarihinde, 4320 Sayılı Yasanın geliştirilmiş hâli olan yeni bir yasa kabul edildi. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa, şiddet gören veya görme tehlikesi altında yaşayan kadınları ve aile bireylerini korumayı amaçlıyor. İstanbul Sözleşmesi temel alınarak hazırlanan bu yeni yasanın Sözleşme ile karşılaştırıldığında hâlen bazı eksikleri bulunmaktadır.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'ya göre şiddetin tanımı:

Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır. 6284 Nolu Yasa, kadınların taleplerini tam anlamıyla yansıtmamasına ve hâlâ bir takım eksiklikler barındırmasına rağmen, savunuculuk açısından değerlendirildiğinde kazanılmış önemli bir başarı olmuştur.

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Birleşmiş Milletler (BM) düzeyinde kadının insan haklarının sözleşmeye taraf olan ülkeler içerisinde geliştirmek amaçlı en yararlı araçlardan biridir. CEDAW, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979'da kabul edilmiş, 1981'de yürürlüğe girmiş ve Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanmıştır. Sözleşme'nin imzalanması, taraf devletleri kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için somut adımlar atmakla ve CEDAW Komitesine düzenli olarak kadının insan haklarının geliştirilmesi konusunda ülkedeki devlet uygulamalarını raporlamak ve sunmakla yükümlü kılar. Sözleşme uyarınca taraf devletler ilki Sözleşme'nin kabulünden bir sene sonra, diğerleri de her dört senede bir olmak koşulu ile ülke raporu / resmi rapor sunmalıdır.

Kadın örgütlerinin CEDAW Komitesine sunmak amacıyla "gölge" ya da diğer adıyla "alternatif" rapor hazırlamaları 1997 sonrasında çokça kullanılmaya başlanan bir uygulamadır. Bu gölge raporlar CEDAW'in öngördüğü şekilde kadının insan haklarının gelişip gelişmediğine dair sivil bir bakış açıdır ve CEDAW Komitesi'nin ülkeler bazındaki inceleme sürecini çok daha şeffaf ve katılımcı olmasını sağlayan etkili bir araçtır.

CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu 1997 yılından bu yana inceleme dönemlerinde gölge rapor yazıp, hükümetlere ve CEDAW Komitesine savunuculuk faaliyetinde bulunarak Komite'nin hükümetin raporuna cevaben hazırladığı "Nihai Görüşler"e kadın hareketinin önceliklerinin girebilmesi için uğraşmaktadır. Türkiye'nin CEDAW altındaki üçüncü inceleme döneminde, yani 1997 yılında, CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu gölge raporun yazılmasını koordine etmiştir ve Birleşmiş Milletler'de temsilci ile savunuculuk faaliyetini gerçekleştirmiştir.

CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu, Türkiye'nin 2004-2005 yılındaki yeni rapor dönemi için gölge raporunun yazılmasının koordinasyon ve kolaylaştırma sürecine başlamış; Haziran 2004'te CEDAW'in ön oturumu için Türk Ceza Kanunu Ulusal Kadın Platformu'nun 26 üyesiyle gölge raporu hazırlayıp sunmuştur. Ocak 2005'te gerçekleşen resmi oturumda da TCK Platformu'nun temsilcileri ile oturuma katılmış, ayrıca ayrı bir Gölge Rapor yazmış olan CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu ile birlikte savunuculuk faaliyetlerini birleştirerek Türkiye kadın hareketinin taleplerine dair çok güçlü bir ses ortaya koymuştur.

2010 yılında yapılmış olan 6. Gözden Geçirilme sürecinde CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu Gölge Rapor'un koordinasyonunu yürütmüştür. Temmuz 2009'daki ön oturumda Gölge Raporu sunmuş, Komite'nin Türkiye Hükümeti'nin yanıtlanması için hazırladığı sorular için savunuculuk faaliyeti yürütmüştür. Temmuz 2010'daki resmi oturuma ise hem CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu temsilcileri, hem TCK Kadın Platformu, hem de Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler beraber katılarak etkin bir savunuculuk faaliyeti yürütmüşlerdir. Gözden Geçirme sonrasında CEDAW konusunda kamuoyunu da bilgilendirmek üzere ilgili tüm taraflara, STK'lara, hükümet yetkililerine ve yerel gruplara bu bilgiler yollanmıştır.

2010 yılındaki 6. Gözden Geçirme ile birlikte CEDAW Komitesi'nin Sözleşme'nin 4 yılda bir gündeme gelen bir konu değil, kadının insan haklarının ilerlemesi için düzenli olarak kullanılan bir araç olması arzusu ile oluşturduğu yeni bir uygulama da Türkiye Hükümeti'ne uygulanmıştır. CEDAW Komitesi Nihai Görüşler'de belirttiği iki konuda (başörtüsü yasağının eğitime etkisi ve kadına yönelik şiddet konularında) Türkiye'den ara rapor istemiştir. Buna istinaden Türkiye Hükümeti 2012 yılında bir ara rapor göndermiştir. CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu ara rapor için de bir gölge rapor göndermiştir.

Son olarak, bir çok farklı ülkeden engelli örgütlerinin bir araya gelerek BM nezdinde yapmış oldukları lobicilik faaliyetleri sonucunda hazırlanan BM Engelli Hakları Sözleşmesinden de bahsetmek gerekmektedir.

Uluslararası sözleşmeler ile, adil yargılanma, yaşama, işkence yasağı, çalışma, eğitim, sosyal güvenlik gibi temel insan hak ve özgürlükleri düzenlenmiş ve bu haklara tam ve eşit katılım vurgulanmıştır. Ancak, gerek sözleşmeler ile kurulan komitelerin yorumlarından gerekse de uluslararası mahkeme kararlarından ; genel nitelikteki uluslararası insan hakları belgeleri ile engelli bireylerin bağının kurulmadığını görmekteyiz. Bu duruma dayanak olarak, Komitelere ve , AİHM'e engelli başvurusunun oldukça az olmasını gösterebiliriz.

Engelli örgütleri tarafından uluslararası platformda yürütülen çalışmalar sonucunda BM tarafından Engelli Hakları Sözleşmesi, engelli bireylerin de hazırlık aşamasına katılmasıyla 2006 yılında Genel Kurul'da kabul edilmiş, Türkiye tarafından ise 2009 yılında onaylanmıştır. Asıl olarak, Sözleşme ile yeni bir hak düzenlenmemiş, tüm haklar genel nitelikteki sözleşmeler ile korunduğu halde uygulamada çıkan sorunlar nedeniyle özel nitelikteki BM Engelli Hakları Sözleşmesi'ne ihtiyaç duyulmuştur.

Sözleşme, çok ayrıntılı düzenlenmiştir. Bunun nedenleri arasında, yoruma ihtiyaç duyulmayacak şekilde hakların açık ve anlaşılır olabilmesi, ayrıca somut bir hakkın gündelik

hayatta engellilik bağlamında ne tür sorunlar yaratabileceği ve bu sorunların fiili olarak nasıl ortadan kaldırılabileceğinin açıklanmasıdır.

Sözleşme'nin hazırlık aşamasına engellileri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılmış olması; metnin hukukçu olmayan engelliler tarafından dahi, anlaşılabilirliği şekilde diğer sözleşmelerden farklı bir yöntemle hazırlanmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak ise; Sözleşme'nin hukukçular tarafından yorumlanmasına gerek kalmadan; engelliler tarafından önemli bir savunuculuk aracı olarak kullanılması sağlamıştır.

Ayrıca, Sözleşme, söylem değişikliği getirmekte, engelli bireyleri kendisi hakkında karar verilen kişi olmaktan çıkarıp, kendisi hakkında karar veren, bunları uygulayan kişi olarak yani özne olarak kabul etmektedir.

Engelli Hakları Komitesi tarafından erişilebilirlik, yasa önünde eşit tanınma ve engelli kadınlar konularında genel yorumlar yayımlanmıştır. Engelli Kadın Derneği tarafından, engelli kadının konulu genel yorum yayınlanmadan önce Türkiye'den Komite'ye konu hakkında yorum gönderilmiş ve BM internet sitesinde yayınlanmıştır.

Son olarak ise; Türkiye'nin ilk raporunu gönderdiği Komite'ye, engelli STK'lar da gölge rapor hazırlamaktadırlar.

Oturum 3: Grup Çalışması: Kurumlar ile İlişkiler

Süre: 60 Dakika

Kolaylaştırıcı İçin Notlar:

Katılımcılar 4 gruba ayrılarak, rol oyun hakkında bilgi verilir. Aşağıdaki kurum temsilcilerinden Engelli Kadınlara Yönelik Şiddetle ilgili bir izleme raporu hazırladığınızı ve raporla ilgili işbirliği içinde çalışmalarını daha da önemlisi bilgi paylaşımlarını isteyeceksiniz.

- 1. grup: Vali / Kaymakam
- 2. grup: Belediye Başkanı
- 3. grup: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü
- 4. grup: Yerel Medya Patronu

Her grubun sözcü ya da sözcüleri bir sunum yapar ve kurum temsilcileri seçtikleri rollere uygun olarak sorular sorar, yorumlar yapar ve itiraz ya da önerilerde bulunurlar.

Oturum Kolaylaştırıcısı İçin Not: Sunumların zamanlamasına dikkat edin. Sunum yapanların çoğu beş dakikayı doldurmakta zorluk çeker. Ayrıca bütün gruplara yeterli zaman kalması için kurulun tepkilerini sınırlayın

Tartışma:

Sunumlar ve roller yapıldıktan sonra şunları tartışın:

- Grup sözcüsü sorunu sunarken kendini nasıl hissetti?
- “Kurum temsilcisi” sunuma nasıl tepki verdi? Toplulukta görülen hangi tutumları temsil ettiler?
- Grubun geri kalanından oluşan izleyiciler sunumlara nasıl tepki verdi?
- Sözcülerin arasında sorunu bir insan hakkı ihlali olarak tartışan oldu mu? Sorunu bu bağlamda ele almak argümanları güçlendirdi mi?
- Söz konusu hakkı geliştirmek için öne sürülen bu fikirler topluluğunuz için uygulanabilir mi? Neden uygulanabilir veya neden uygulanamaz?

Katılımcılardan soruna dair bilgilerini ve bakış açılarının kapsayıcılığını sınamalarını isteyin.

- Sunumunuzu gerçek hayatta yapacak olsaydınız ne gibi değişiklikler yapardınız?
- Gerçek hayatta insan hakları savunuculuğunun konuya doğrudan dahil olan ve doğrudan etkilenen kişilerin aktif katılımını içermesi neden önemlidir?
- Bu alıştırmada öğrendiklerinizi kendi toplumunuzdaki engelli kadınların haklarının savunulmasının planlanmasına ve uygulamaya konmasına nasıl uygulayabilirsiniz?

Değişim vizyonunuzu ifade etmenin etkili savunma için çok önemli bir beceri olduğunu ama bu becerinin pratikle gelişeceğini vurgulayın. Yaptıkça daha da iyileşeceksiniz. Katılımcıları gerçekleştirmek istedikleri değişimleri dile getirmek üzere fırsat yaratmaya ve çıkan fırsatlardan yararlanmaya teşvik edin.

Engelli kadın ve kız çocuklarının her türlü ayrımcılıktan, sömürüden uzak, eşit ve özgür bir yaşama sahip olması için....

ENGELLİ KADIN DERNEĞİ
Mesrutiyet Mh. Atatürk Biv.
No: 105/515 Kızılay, Çankaya-ANKARA
Tel: 0549 3623150
Faks: 0312 3623150
www.engellikadin.org
engellikadindernegi@gmail.com